

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

Bojt

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

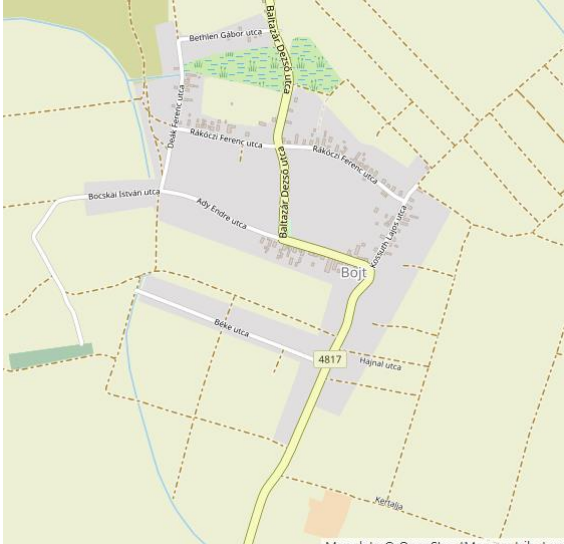
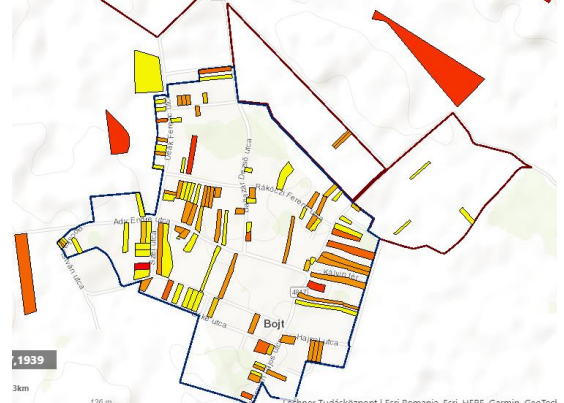
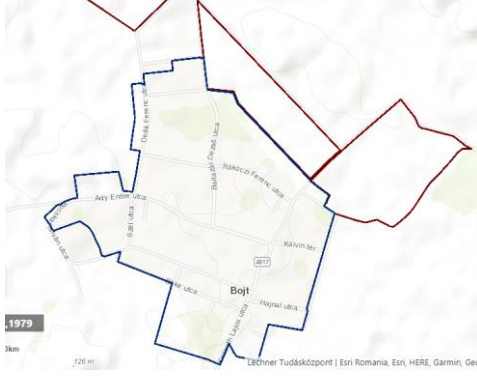
Bojt

Hajdú-Bihar megye

Berettyóújfalu járás

Szervezet neve: Hetednapos Adventista Egyház - ADRA Alapítvány

Dátum: 2022.június.05.

 <p>Map data © OpenStreetMap contributors.</p>	<p>Terület: 26,88 km² Lakónépesség: 614 fő (2022.01.01.) Jogállás: község Járás: Berettyóújfalu Megye: Hajdú-Bihar</p> <p>Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: IGEN</p> <p>Jelentős munkanélküliséggel sújtott település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: IGEN</p>
<p>Település térképe</p>	<p>Jogosultság adatok</p>
 <p>1939</p> <p>3km</p> <p>126 m</p> <p>Lechner Tudásközpont Esri Romania, Esri, HERE, Garmin, GeoTect</p>	 <p>1979</p> <p>3km</p> <p>126 m</p> <p>Lechner Tudásközpont Esri Romania, Esri, HERE, Garmin, GeoTect</p>
<p>Eladósodottság-térkép</p>	<p>Szegregátum-térkép</p>

ADATTÁBLA

	KSH adata	HELYI BECSLÉS
Település neve	Bojt	
Megye	Hajdú-Bihar	
Járás	Berettyóújfalú	
Programba vonás köre	3	
Szervezet neve	ADRA Adventista Szeretetszolgálat	
Lakosságszám (2022)	526	
Lakosságszám változása 2021/2012 (%)	101%	
15 év alattiak aránya (2021)	19,3%	
15 év alattiak létszámának változása 2021/2012 (%)	84%	
60 éves és idősebbek aránya (2021)	17%	
60 éves és idősebbek létszámának változása 2021/2012 (%)	109%	
Lakásszám (2011)	205	
Üres lakások száma (2011)	36	
Lakosság száma a szegregátumban (2011)	99	
Lakásszám a szegregátumban (2011)	35	
Lakosság száma szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	99	
Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	116	
Lakások száma (2019)	207	
Közüzemi vízhálózatba kapcsolt lakások száma (2019)	155	
Közcsatornába bekötött lakások száma (2019)	0	
Áramszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	195	
Gázszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	51	
WC nélküli lakások száma (2011)	84	
Vályogházak alapozás nélkül (2011)	44	
Egy szobára jutó lakó (2021)	1,2	
Egy főre jutó szja alap, Ft (2019)	325754 Ft	
Egy főre jutó szja alap eltérése a hasonló helyzetű települések átlagától, % (2019)	88%	
Medián lakásár, Ft (2019 és 2020 adásvételei alapján)	1600000 Ft	
Lakástranzakciók száma (2019 és 2020 évek összesen)	13	
Kiinduló kvóta érték kerekítve	4	

1 A település leírása

1.1 A település pozíciója

A fejezet tartalma

A település fekvése, távolsága a járásközponttól, megyeszékhelytől, nagyobb munkaerőpiaci központtól, illetve közösségi közlekedés helyzete. Növekvő vagy csökkenő lakosság, el- és bevándorlás mértéke, szegregátumban élők/roma lakosság aránya. Helyi és térségi gazdaság munkaerőfelszívó képessége a célcsoport szempontjából. A településen elérhető szolgáltatások. A célcsoportot érintő, lakhatási és foglalkoztatási szempontból releváns önkormányzati fejlesztések felsorolása az elmúlt időszakban.

A település fekvése:

Bojt község az Észak-Alföldi régióban, Hajdú-Bihar megyében a Berettyóújfalui járásban található. A Bihari-síkság észak-keleti részén, közvetlenül a Kis-Kőrös mentén elterülő falu, a környék legrégebbi települései közé tartozik.¹ A legközelebb eső nagyobb település a járási központ Berettyóújfalu, amely 25 km-re helyezkedik el a falutól.

A közlekedés helyzete:

A járási központ Berettyóújfalu, amely 25 km-re helyezkedik el a falutól, közúton, személygépkocsival 20-25 perc, autóbusszal közel 50 perc az utazási idő. A járatok száma Bojt és Berettyóújfalu, valamint Biharkeresztes között jónak mondható: Berettyóújfalura naponta 8 járat indul² (ebből 4 közvetlen járat van), vissza pedig 7 járat. A közelben lévő Biharkeresztesre naponta 5 közvetlen járat indul, visszafelé ugyanennyi érkezik. Egyéb járatok óránként közlekednek a környező települések felől, pl. Szentpéterszeg, Pocsaj, Hencida stb. irányába.

A megyeszékhely, Debrecen 50 km-re található a településtől, ami autóval a helyi útviszonyok miatt több mint egy óra alatt érhető el. Tömegközlekedéssel a megyeközpont legalább egy átszállással minimum két órát vesz igénybe.

A település polgármestere szerint a Volánbusz Zrt.-vel jó a kapcsolatuk és a menetrend kialakításában a helyi igényeket érvényesíteni tudják, például az iskola miatt kért változtatásokat is kieszközték.

Vasútállomás nincs a településen, de átszállással a közelben elérhető: Biharkeresztesen, Berettyóújfaluban és Pocsajon van vasútállomás.

¹ HEP 6.o.

² <https://menetrend.hu/>, 2022.05.19.

Az úthálózat a településen átlagosnak mondható, az utcák jelentős része aszfaltozott, 2-3 olyan rövidebb útszakasz van, ami felújítást igényelne. A falu a 2000-esévek elejéig zsáktelepülésnek minősült, csak Biharkeresztes felől lehetett aszfaltozott úton megközelíteni. 2002-ben készült el a Bojtot Hencidával összekötő út, és akkor indult be az autóbusszközlekedés is Berettyóújfalú-Bojt-Berettyóújfalú viszonylatban.

Google térkép³

A népesség jellemzői:

A település népessége hivatalos adatok szerint 2022-ben 526 fő⁴, a polgármester asszony becslése szerint a teljes lakosság 607 fő, de valójában ennél kevesebben, kb. 470 fő lakik életvitelszerűen a faluban. A különbség alapvetően két fő okra vezethető vissza:

- az egyik, hogy mivel a környéken a munkalehetőségek korlátozottak, ezért sokan az ország más településeire vállaltak munkát, elsősorban Budapesten és a Dunántúlon,
- a másik, hogy a román határ közelsége miatt több magyar származású, román állampolgár vásárolt itt ingatlant állandó, magyarországi lakóhely létesítése céljával.

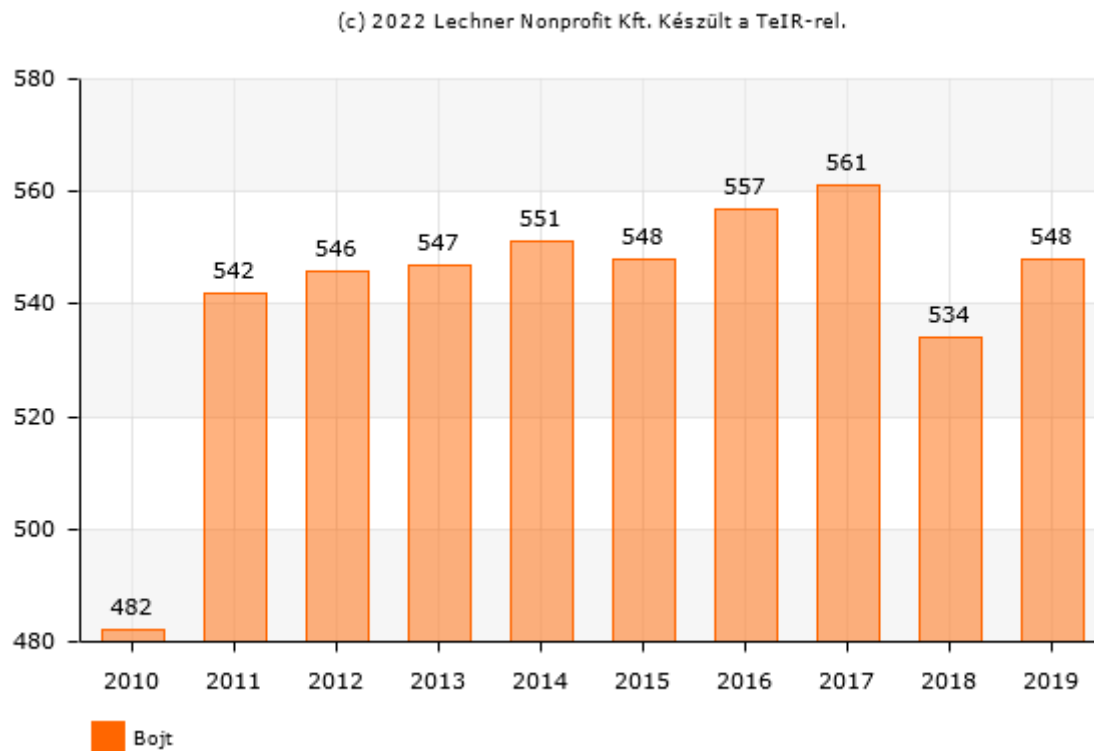
A település polgármestere szerint az ingatlan felvásárlási hullám 10 éve volt jellemző, amikor kb. 20 házat vettek meg, és ennek következtében az ingatlanok megdrágultak, valamint kb.

³<https://www.google.com/maps/place/Polg%C3%A1rmesteri+Hivatal+Bojt/@47.1919211,21.7352442,3a,90y,140.39h,95.17t/data=!3m6!1e1!3m4!1sag1F6hJhgfseEBqsZrcaQg!2e0!7i16384!8i8192!4m5!3m4!1s0x474653db924e27e5:0x124d4cd6a9832302!8m2!3d47.1917357!4d21.7354153>

⁴ <http://nepesseg.com/hajdu-bihar/bojt#0>

150-en jelentkeztek be a faluba. Mára ezekben a házakban nem laknak, és sokat fel sem újítottak, így elhanyagolt, de még menthető állapotba kerültek.

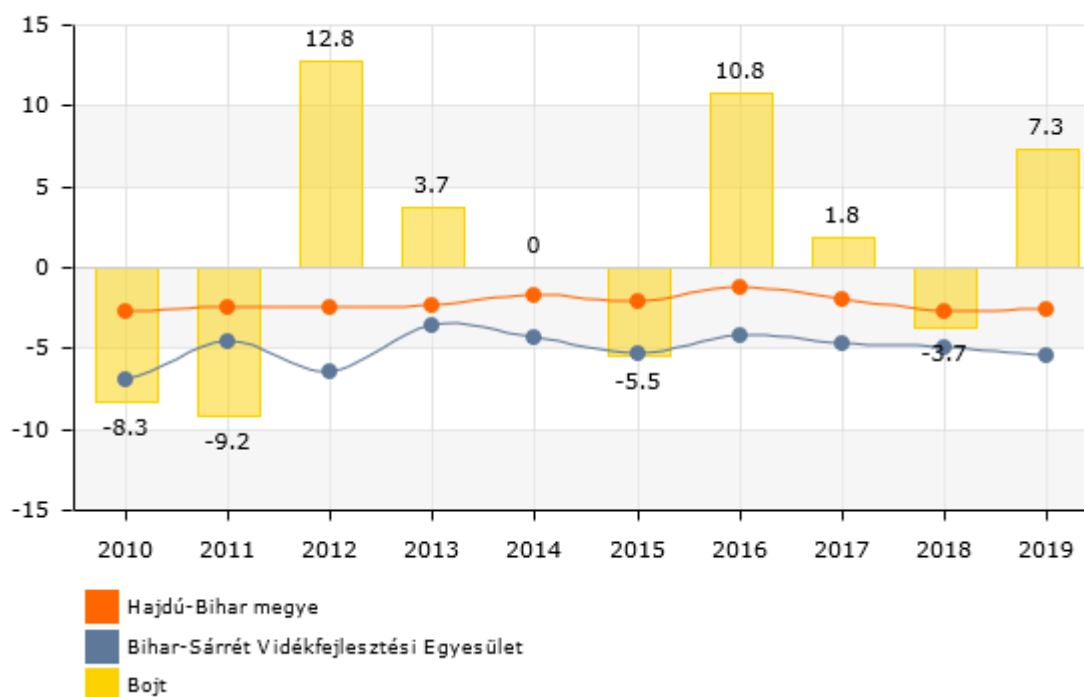
A TEIR adatai szerint 2019-ben a lakónépesség az adott területen lakóhellyel rendelkező és másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma 548 fő (2. sz. ábra).

2. sz. ábra – Bojt Lakónépessége (fő)

A község demográfiai mutatóinak változása emelkedést mutat. A demográfiai adatokból kimutatható, hogy a településen természetes szaporodás az elmúlt években enyhén hullámzó volt, a 2019-es évre emelkedést mutatott. (3 sz. ábra).

(c) 2022 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

3. sz. ábra Természetes szaporodás, fogyás (ezrelék) - Bojt

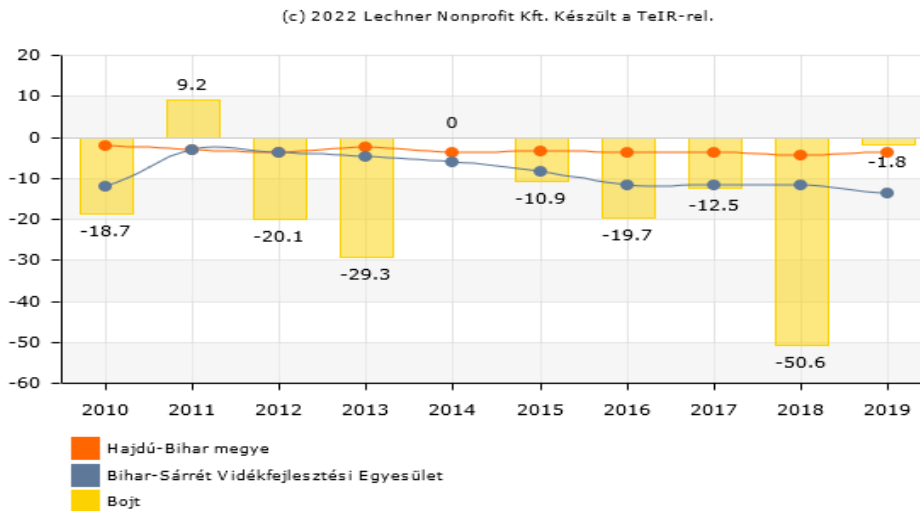
A 2019-es adatok szerint Bojt településen a kiskorú lakosság 25,5% kiskorú, kb. 63,5% a munkaképes lakosság aránya, a 65 év feletti lakosok aránya 11 %. (1. sz. táblázat).

1. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2018)

Korcsoport	Fő		
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	296	283	579
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			36
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	61	53	114
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	15	19	34
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	176	162	338
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	18	12	30
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	26	37	63

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

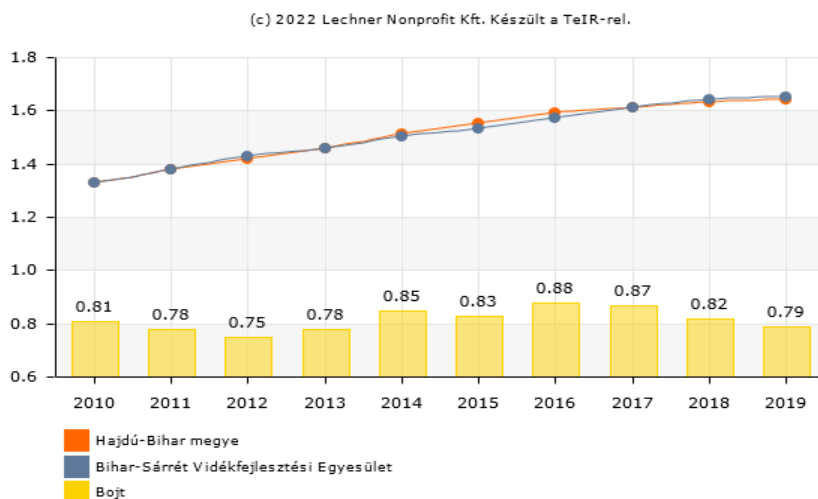
Bojt településre a vizsgált időszakban az elköltözés, elvándorlás volt jellemző. Az odavándorlási és elvándorlási arányszám különbsége (ezer lakosra vetítve) a belső vándorlási egyenlegből látható, amely mutatja, hogy a település népessége a vizsgált időszakban hány ezrelékkal csökkent. Ez az érték a 2018-as évben kiemelkedően magas volt, majd jelentősen csökkent, jelenleg a stagnálás jellemző ezer lakosra vetítve. (4. ábra)

4. sz. ábra Vándorlási egyenleg (ezrelék) - Bojt

A jelenség hátterében a település polgármestere és a családsegítő szerint az állt, hogy a romák különböző szociális juttatásokhoz jutottak és a faluban sok jó állapotú házat tudtak venni minden utcában. Ezeket a házakat azóta teljesen lelakták. Régebben a romák körében volt beköltözés, de ma már ez nem jellemző. A tömeges elvándorlás nem jellemző, főként az idősebb korosztály marad a településen, mivel sok fiatal továbbtanulás vagy munkavállalás miatt kénytelen elköltözni. A településen gyakorlatilag nincs eladó ház.

Bojt településen lakóhellyel rendelkező 60 év fölötti személyek számának aránya 2019-ben 0,79 volt száz 0-14 évesre vetítve, vagy a Hajdú-Bihar megyei átlaghoz képest kedvezőbb a 14 éven aluli gyermekek aránya, amely folyamatosan növekszik a 60 év fölötti lakossághoz képest. (5. sz. ábra)

5. sz. ábra - Öregségi mutató, (száz 0-14 évesre jutó 60-x éves), Bojt

A munkaerő piaci helyzet:

A polgármesterrel és a családsegítővel felvett interjúk arról számoltak be, hogy a helyi munkavállalási lehetőségek korlátozottak. A Bojton élő emberek nagy része közmunkából él. 2021-ben Nagyváradról egy cég kisbusza jött át szalagmunkán dolgozókért havi kb. 150.000 Ft nettó jövedelmet biztosítva. A kezdeti 15 munkavállaló főről 3 hónap alatt 2 főre csökkent a létszám, így a járat megszűnt. Akik maradtak, egyénileg oldják meg az utazást. A helyi vállalkozásokban foglalkoztatottak száma elenyésző, a vegyesboltban 3 fő dolgozik, a BESZI ház segítségnyújtás keretében 3+2 főt alkalmaz. Jelenleg 6-7 fő dolgozik a közszférában, 46 fő a közfoglalkoztatásban (önkormányzati kis üzemek: térszta, cirokseprű, kosárfonás, varroda, mezőgazdasági növénytermesztés, állattartás, tojó tyúkrok, lovak, sertések és a szokásos közterületek rendben tartása – ez a munkavállalók kb. 90%-át teszi ki). A mezőgazdaságban vállalkozásoknál általában 2-3 fő dolgozik (pl. „Libás” tanya), akik gyakran családtagok.

Gondot jelent, hogy a munkavállalási hajlandóság alacsony, nincs munkaerő, aki dolgozni szeretne, ezért igény hiányában munkahelyteremtést nem terveznek. A közmunkásoknak fel lett ajánlva, hogy főállásban dolgozhatnak magasabb bérért, de ahhoz a jelenlegi helyett háromszor, négyszer annyit kell termelniük a helyi üzemben, amit nem vállaltak. Inkább kevesebb munkával a kevesebb pénzt választották. A polgármester kiemelte, hogy a Biharkeresztesi Közös Önkormányzati Hivatal települései (Biharkeresztes, Ártánd, Bojt, Nagykereki, Told) közül a legjobban teljesítő település a közmunka bevételei alapján Bojt község.

A célcsoportot érintő, lakhatási és foglalkoztatási szempontból releváns önkormányzati fejlesztések felsorolása az elmúlt időszakból:

Pályázatok tekintetében a falu önkormányzata több sikeres pályázatot is benyújtott, a fontosabb projektek a 2. számú táblázatban kerültek összesítésre:

2. sz. táblázat - Bojt településre megítélt projekt támogatások⁵

Támogatott projektek	Támogatási döntés dátuma	Megítélt támogatás (HUF)
AVOP-3.1-Vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése	2006.11.15	6 167 246 Ft
ÉAOP-4.1.5- Akadálymentesítés (Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz)	2008.04.04	9 504 613 Ft
KEOP-7.1.0/11- Derogációs vízi közmű projektek előkészítése	2012.01.31	24 565 000 Ft
KEOP-4.4.0/11- Megújuló energia alapú villamosenergia-, kapcsolt hő- és villamosenergia-, valamint biometán-termelés	2012.06.28	237 000 000 Ft
KEOP-1.3.0/09-11- Ivóvízminőség javítása	2013.05.24	735 455 360 Ft
KEOP-4.10.0/F/14- Önkormányzatok és intézményeik épületenergetikai fejlesztése megújuló energiaforrás hasznosításával kombinálva a konvergencia régiókban	2015.03.20	74 755 165 Ft
CHP mikro erőmű prototípusának kifejlesztése a Bojti Brikett Kft. által	2017.12.21	44 537 800 Ft
VP-19.2.1-17-Helyi Fejlesztési Stratégiák megvalósítása	2019.09.03	4 820 128 Ft
VP-19.2.1-17-Helyi Fejlesztési Stratégiák megvalósítása	2019.10.24	4 999 997 Ft
VP-19.2.1-17-Helyi Fejlesztési Stratégiák megvalósítása, Bojt Községért Kulturális Hagyományőrző és Fejlődését Elősegítő Alapítvány	2020.02.12	931 025 Ft
VP-19.2.1-17-Helyi Fejlesztési Stratégiák megvalósítása	2020.06.04	4 402 320 Ft
VP-19.2.1-17-Helyi Fejlesztési Stratégiák megvalósítása, Bojt Községért Kulturális Hagyományőrző és Fejlődését Elősegítő Alapítvány	2020.06.04	1 999 989 Ft
GINOP-1.2.9-20-Hátrányos helyzetű településeken működő mikro- és kisvállalkozások fejlesztéseinek támogatása	2022.01.13	4 645 200 Ft
TOP_PLUSZ-3.3.1-21-HB1-Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése	2022.03.25	30 000 001 Ft

⁵ https://www.palyazat.gov.hu/tamogatott_projektkereso

A település intézményi és közszolgáltatásokkal való ellátottsága:

A településen van művelődési ház, Faluház, óvoda, általános iskola (1-4. osztály van), orvos heti két alkalommal, Család és gyermekjóléti szolgálat, védőnői szolgálat, házi segítségnyújtás, önkormányzati hivatal. A postai szolgáltatásokat mobil posta biztosítja. Kormányablak Biharkeresztesen van legközelebb. Szükség esetén a falubusz segít az embereknek kórházba (Berettyóújfalu) vagy az ügyeletre eljutni, de indokolt esetben az ügyintézéshez is igénybe vehetik az itt élők ezt a szolgáltatást. Általában a felsőbb osztályokban való tanulás, vásárlás, orvosi ellátás, kórházi kivizsgálás és a gyógyszerek kiváltása Berettyóújfaluban vagy Biharkeresztesen oldható meg.

Az ellátottságot egy helyi vegyes-élelmiszer bolt biztosítja, így a környező, nagyobb településeken tudnak bevásárolni a lakosok. Hentes nincs a településen, friss húst és tejterméket legközelebb Biharkeresztesen tudnak vásárolni. A konkurencia hiánya az átlagostól magasabb árakat eredményezett, ami így még nagyobb terhet ró az amúgy is alacsony jövedelemből élő családok számára.

Az önkormányzat kötelező- és önként vállalt feladatai teljesítése során törekszik azok szakszerű gazdaságos a pályázati lehetőségek teljes körű felhasználásával történő ellátására. Ennek a gyakorlatban bevált formája egyes feladatok társulás keretében történő biztosítása.

- Az óvodai ellátást az Óvodai Társulása által fenntartott Biharkeresztesi Szivárvány Óvoda és Bölcsőde nevelési intézményén keresztül biztosítják, a társult önkormányzatok – Biharkeresztes, Ártánd, Bojt, Nagykereki, Told - önkormányzatok közigazgatási területén Biharkeresztes székhellyel.
- A szociális alapszolgáltatásokat és a gyermekjóléti alapellátást a Szociális és Gyermekjóléti Társulás által fenntartott Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények keretében biztosítják az alábbi ellátásokra vonatkozóan:
 - Család és gyermekjóléti szolgálat tekintetében;
 - Szociális étkeztetés vonatkozásában;
 - Házi segítségnyújtás vonatkozásában.

Bojt község tagja a berettyóújfalui székhellyel működő Bihari Önkormányzatok Többcélú Kistérségi Társulásának. A Társulás az alábbi feladatkörbe tartozó szolgáltatások biztosításához kapcsolódó és a térségi együttműködést igénylő feladatok között ellátásáról gondoskodik:

1. szociális alapszolgáltatások:
 - házi segítségnyújtás,
 - időskorúak nappali ellátása,

- fogyatékos személyek nappali ellátása,
- szociális étkeztetés;
- 2. család és gyermekjóléti központ működtetése;
- 3. család és gyermekjóléti szolgáltatás;
- 4. gyermekek átmeneti gondozása helyettes szülő útján;
- 5. esélyegyenlőséget elősegítő programok szervezése, működtetése;
- 6. foglalkoztatás;
- 7. gazdaság- és turizmusfejlesztés, idegenforgalom.

Bojt település a Bihari Önkormányzatok Többcélú Kistérségi Társulása keretében látja el a család- és gyermekjóléti központ működtetésének feladatát. Biharkeresztes és Komádi település biztosítja a Család- és Gyermekjóléti Központ számára a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról ellenőrzéséről szóló 369/2013. (X. 24.) Korm. rendeletben meghatározott ellátottak számára nyitva álló egyéb helyiségeket. A Család- és Gyermekjóléti Központnak a Biharkeresztesen nyújtott szolgáltatását Bojt település lakosai is igénybe vehetik.

A családsegítői szolgáltatásokat a településen egy fő látja el, aki helyi lakos, így tisztában van a családok élethelyzetével, nehézségeivel, problémáival. Ugyanakkor a családsegítő a közeli Nagykerekiben is szolgálatot teljesít így meg kell osztania az energiáit, erőforrásait a két település között. Összességében a családsegítővel kapcsolatban álló családok elégedettek a szolgáltatással.

A védőnői szolgáltatás biztosítására a védőnő a szomszédos Biharkeresztesről jár a faluba, heti két napot tölt Bojton.

A házi orvosi szolgálat hiányosságokkal küzd, a heti egy-két napot rendelő doktor nyugdíjas korú. A helyi lakosok a korlátozott rendelési időt kifogásolják, mivel a doktor úr nem mindig elérhető.

A házi segítségnyújtó szolgáltatás is elérhető a településen, amelynek keretében három fő gondozó segíti az elsősorban idős, beteg, rászoruló Bojti embereket. Bevásárlással, gyógyszerek kiváltásával, közüzemi számlák befizetésével teszik könnyebbé a gondozottak életét.

A szociális étkeztetés (népkonyha), valamint **iskolai és óvodai közétkeztetés** is elérhető a településen. E két szolgáltatást a település közel kétharmada veszi igénybe valamilyen formában.

Bölcsődei szolgáltatás nem érhető el a faluban, a legközelebbi ilyen szolgáltatás a 7 km-re lévő Biharkeresztesen található.

Óvodai ellátás biztosított, 30 gyerek van beíratva, ez a bojti óvodáskorúak nagy részét jelenti. Egy családból 2 gyerek másik településen veszi igénybe a szolgáltatást. Személyi feltételek tekintetében 2 fő az állományban lévő óvodapedagógusok száma (1 fő tagintézmény vezető, 1 fő óvodapedagógus) 1 fő az állományban lévő pedagógiai munkát segítő munkatársak száma (szakképzett dajka), valamint 1 dajka, aki közfoglalkoztatás keretében van alkalmazva. Az óvodai dolgozók számára a legnagyobb terhet a heterogén csoport okozza. Szükség lenne a különböző nevelési igényű gyermekek differenciáltabb gondozására, nevelésére, fejlesztésére, de a kötelező feladatok elvégzése mellett, ez nem tud teljes mértékben megvalósulni. Az óvodapedagógusok munkáját rész munkaidőben segíti 1 fő fejlesztő pedagógus, de szükség lenne több rendszeres, egyéni és csoportos foglalkozásra, amely a szociális és egyéb kulcskompetenciák fejlesztését céloznák.

Általános iskola szintén van a faluban, viszont csak alsó tagozatig, összevont osztályokba járnak a diákok. A felső tagozatot többségében Biharkeresztesen, Szentpéterszegen ritkább esetben Berettyóújfaluban járják ki a gyerekek. Az iskolában 2 fő teljes állású pedagógus és 1 fő rész munkaidős pedagógus teljesít szolgálatot. Továbbtanulási lehetőséget a Berettyóújfaluban, Debrecenben található középiskolák biztosítanak. Az iskolában nem hivatalos adatok szerint a tanulói létszám közel felének lenne szüksége egyéni vagy csoportos fejlesztő foglalkozásra hátrányaik kompenzálása érdekében. Az iskolában többeknek szüksége lenne rendszeresen felzárkóztató órára, iskolán kívüli tanóra jellegű foglalkozásra, logopédiai foglalkozásra, pszichológusra. Szükség lenne olyan programokra, amelyek a diákok azon kulcsképeiségeit fejlesztik, amelyekre a tanórai keretek között nincs lehetőség. A pedagógusok tapasztalatai alapján szükség lenne az együttműködési, probléma megoldási, konfliktuskezelési, kommunikációs és egyéb készségek fejlesztését célzó programokra, tréningekre.

Működik a faluban **könyvtár és teleház szolgáltatás** is, ugyanakkor az ezeket igénybe vevők száma igen alacsony. A könyvtárba többen be vannak iratkozva, viszont rendszeres kölcsönzője csak 2-3 fő, a Teleház látogatottsága magasabb, ami elsősorban annak

köszönhető, hogy sok bojti ember itt intézi hivatalos ügyeit. A közmű szolgáltatókkal és hatóságokkal történő kapcsolattartásban, levelezésben, telefonos hívásokban kaphatnak segítséget az itt élők. Igény van a fénymásolásra, nyomtatásra és egyéb irodai szolgáltatásokra is, amit szintén meg tudnak oldani. A teleház épületében kapott helyet a helyi közösségi ház, amelyet rendszerint az önkormányzat veszi igénybe, többnyire hivatalos eseményekre (fogadások, közmeghallgatás, pályázati programok megvalósítása).

A településen működik a **Bojt Községért Alapítvány**, ami jelentős részben pályázati forrásokból, szolgáltatások értékesítéséből tesz szert bevételre.

Polgárórság elvileg található a községben, 2021 szeptemberében volt egy tagújítási folyamat, de a helyiek szerint ennek tevékenysége nem látható.

A **Roma Kisebbségi Önkormányzat** biztosítja a helyi romák érdekképviseletét, támogatását. Tevékenységük többnyire adományosztásban és évi egy-két alkalommal szervezett közösségi rendezvényben nyilvánul meg.

A település a **Református Egyház** és a **Hetednap Adventista Egyház** van jelen. A falu lakosainak jelentős része a Református Egyházhoz tartozik, de a rendszeresen istentiszteletre járók száma alacsony. A helyiek szerint nehéz kialakítani a lelkésznővel az együttműködést.

A településen elérhető közszolgáltatások:

A község infrastrukturális feltételei megfelelőek, bár a faluban nincs kiépítve szennyvízrendszer és a gázvezeték sem ér el minden utcában. A beépült utcák aszfaltozására az önkormányzat által megnyert pályázatok útján kerül sor. Közművek tekintetében Bojton elérhető a gáz-víz-villany szolgáltatás, van lehetőség szélessávú internet előfizetésre. A vezetékes gázszolgáltatás többnyire elérhető, de az igénybe vevők száma alacsony, akiknél be van vezetve a gáz, azok közül is sokan fával fűtenek, a főzést palackos gázzal oldják meg. Jellemző, hogy a vezetékes vízhez történő hozzájutás mindenütt adott, de többen vannak, akik nem vezették be vagy kiköttették a szolgáltatást és közkútról oldják meg a vízvételt.

Az utóbbi években a közbiztonság jelentősen javult, míg korábban előfordultak erőszakos, vagyon elleni bűncselekmények, mára szinte teljesen eltűntek.

Következtetések Bojt település térségi pozíciója tekintetében:

- **közepes pozíció: a szolgáltatások a közelben elérhetőek, a munkaerőpiac kevés lehetőséget kínált, a fő megélhetési forrás a közmunka. A közelben**

adódó munkalehetőségek nem kompatibilisek a célcsoport munkavállalási képességeivel;

- **jobb státuszú, vegyes összetételű település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya alacsonyabb, a nem roma lakosság közül a fiatalok egy része elköltözik a településről.**

1.2 A település szerkezetének leírása

A település központjában található az önkormányzat épülete és a református templom. A templom belül fel van újítva, de kívülről sajnos elhanyagol, a vakolat sok helyen leomlott, ennek ellenére évek óta nem kezdődött meg a felújítás.

A templom mellett található az általános iskola, ahol a lelkész nő hittant tanít a gyerekeknek.

A falu központja szilárd burkolattal ellátott, az épületek jó állapotban vannak.

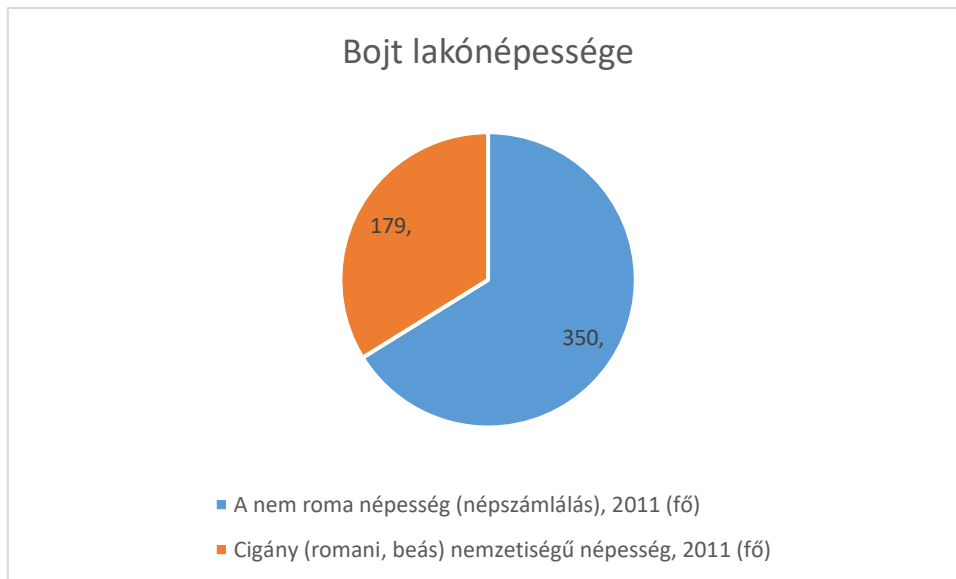
A településre beköltöző román állampolgároknak köszönhetően a településen

az ingatlanárak megemelkedtek, és ez tovább növelte a lakhatási szegénységet. Az ingatlanárak növekedésén túl problémát jelent az is, hogy többen nem gondozzák a tulajdonukban lévő ingatlant, így több ház is található a településen, ami romos, életveszélyes, ugyanakkor papíron lakják.

A településen 120 háztartást jegyeznek, így az átlagos létszám háztartásonként 3,9 fő, de a képet árnyalja a falu nyugdíjas lakossága, akik jellemzően egyedül vagy párjukkal élnek. Ezek alapján azt mondhatjuk, hogy egy átlagos bojti háztartásban kb. 5-6 fő él, a falu lakosságának kb. 25%-a fiatalkorú, valamivel több, mint 100 főt tartanak nyilván 18 év alatt.

2001-ben a település lakosságának 89%-a magyar, 10%-a cigány, 1%-a német nemzetiségűnek vallotta magát. A 2011-es népszámlálás során a lakosok 72%-a vallotta magát magyarnak, 27% cigánynak és 1% pedig román nemzetiségűnek (6. sz. ábra).

6. sz. ábra – A roma és a nem roma lakosok aránya (2011. év), Bojt

A magukat cigány (románi, beás) etnikai kisebbséghez tartozónak százalékos aránya emelkedő tendenciát mutat. A lakossági kérdőívek felvétele során és a helyiekkel történő beszélgetések alkalmával 2021-ben közel 50% mondta azt, hogy cigány származású, ami részben annak köszönhető, hogy nagyban megnőtt a vegyesházasságok száma a településen.

A 2011-es népszámlálási adatai szerint korábban Bojt községben a szegregátum helyileg a Rákóczi Ferenc - Deák Ferenc - Ady Endre - Baltazár Dezső utcák által határolt területen volt beazonosítható (a KSH adatai alapján). Akkor a szegregátum területén a lakónépesség száma a népszámlálás adatai alapján 99 fő volt, mely a település teljes lakosságának 18,7 %-át tette ki.⁶

Az elmúlt 20 - 30 évben történt egy lakossági átrendezőség a településen belül. A különböző családtámogatási, lakásvásárlási programok („szocpol”, CSOK) hatására a szegregált részekből többeknek volt lehetősége újabb házat vásárolni a falu más részein, így a telepeken élő romák beköltöztek a falu más részeibe, szétszórta. Ezáltal a szegregált részek majdnem teljesen felszámolódtak, de az Ady Endre utca végén van 3 ház több lebontott ingatlan mellett, amelyekben 3 család él, közülük egy védelembe van véve.

A szegregált részről való elköltözés következtében az ott élők környezeti igénye és lehetőségei nem mindig zárkóztak fel, így több utcában is megjelentek szegregált jellemzők, melyek a helyi

⁶ HEP 33.o.

lakosok alacsony iskolai végzettségével, alacsony jövedelmi helyzetével és többgyermekes családmodelljével mutat összefüggést.

Következtetés a településre jellemző területi szegregáció jellegének és mértékének tekintetében:

- nincs szegregált rész a településen (régebben volt).

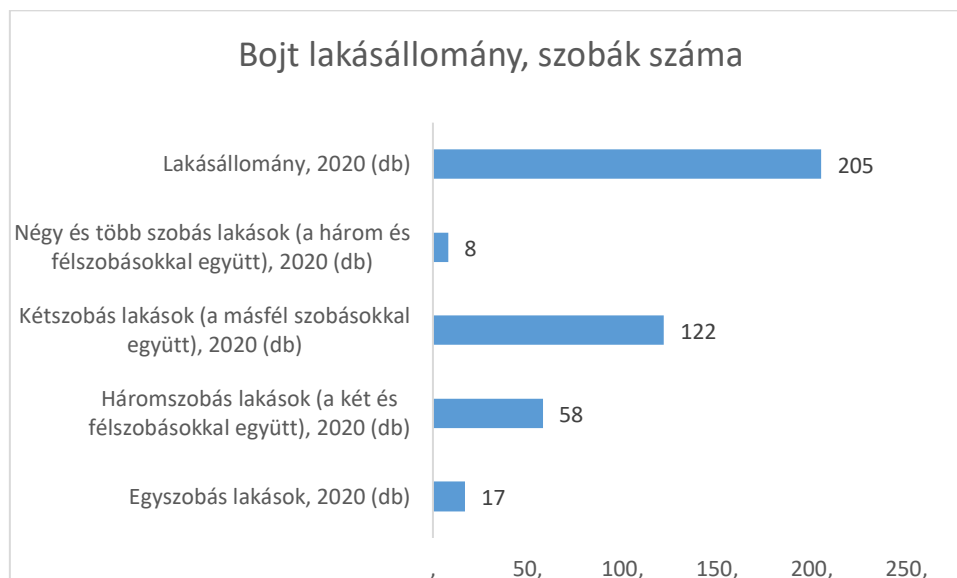
1.3 Lakhatással kapcsolatos fejlesztések

A fejezet tartalma

A településen történt lakhatással kapcsolatos fejlesztések, amelyeket az elmúlt 10-15 évben valósítottak meg, külön hangsúllyal a 2014-2021 uniós programozási időszak EFOP telepprogramjára, esetleg az előző időszak TÁMOP telepprogramjára. A megvalósított programok eredményei (új, felújított lakások, bérlakások elosztásának módszere: milyen célcsoportoknak, milyen kiválasztással). A lakhatási körülmények javítását célzó szoft programokkal kapcsolatos vélemények feltárása is szükséges.

A településen 214 db ingatlan található, amelyből 156-ot laknak, 46-ban nem, vagy csak időszakosan élnek, 12 db ingatlan van önkormányzati tulajdonban.

Bojton a lakások 2011-es számbavétele alapján a lakás állományban 40% (82 lakás) 1946 előtt épült. 1946-1960 között épült a település lakásainak nagyobb része kb. 25%-a (51 lakás), majd csökkent az új lakások száma. 2011-ben az összeírt lakásoknak csak 0,5%-a (1 darab) lakás épült. 1990-2001 között is hasonló volt a helyzet, a lakások 1% (2 lakás) épült. A 20 évnél régebbi épületek részaránya 99%-os a településen. A lakóingatlanokban a szobák számát az alábbi, 8. sz. ábra szemlélteti.

7. sz. ábra – A lakóingatlanok szobák szerinti megoszlása

A lakásállomány állapota vegyes képet mutat. Vannak kimondottan jó állapotban lévő ingatlanok, melyek téglából és egyéb újabb építőanyagokból épültek, vannak vegyes falazatú és vályogból épült házak. A faluban élők egy része odafigyel lakókörnyezetére, foglalkozik a lakóháza állapotával, lehetőségeihez mérten karban tartja függetlenül az építőanyagtól, és vannak, elsősorban a munkával nem rendelkező, mélyszegénységben élők, akik nem

foglalkoznak az épület karbantartásával. Hiányzó, bedeszkázott, befalazott nyílászárókat, hiányzó tetőcserepeket, megműveletlen kerteket is megfigyelhető nagyszámban a településen.

A Magyar Falu Program által két utca útburkolata újult meg a Hajnal utca környékén. Ennek köszönhető, hogy modernizálták a vízhálózatot is, minden családnak biztosított az ivóvíz.

Következtetés a településre jellemző területi szegregáció jellegének és mértékének tekintetében:

- nincs szegregált rész a településen.

1.4 Az önkormányzat perspektívája és szerepvállalási készsége a programban

A fejezet tartalma

Együttműködő, nem együttműködő, mennyire támogatja a településen belüli mobilizációt (szegregátumból kifelé, ha releváns) illetve a településről történő kifelé mobilizáció blokkolásához fűződik-e valamilyen érdeke? (pl. gyerekszám csökkenése a helyi intézmények működése miatt kockázatos, településüzemeltetéshez kapcsolódó közmunka, egyéb függőségi rendszerek)

Az önkormányzat képviselőjében a polgármester asszonnyal készült interjú során pozitív hozzáállás volt tapasztalható. Az önkormányzat eddig is támogatóan állt a lakhatási problémák megoldásához. Az interjú során a polgármester készséggel válaszolt a feltett kérdésekre, a program kapcsán érdeklődőnek mutatkozott, azonban konkrét szerepvállalásról nem esett szó. Az eddigi fejlesztések kapcsán negatív tapasztalatokra szintén nem tért ki az interjú során. A település vezetése eddig készséggel hívott le minden elérhető pályázati támogatást, így valószínűsíthető, hogy a fejlesztés jellegű programokban érdekelt.

A polgármester asszony jó együttműködésre törekszik az ADRA-val, és össze akarja hangolni velük a településen folyó munkát. 5 ingatlant mért fel a FETE- ADRA februárban, hogy azokat szociális bérlakásként használják, de még végleges döntés nem született.

A polgármester asszony szerint eddig 2 db szolgálati-önkormányzati lakás volt, az egyikben egy család lakik, a másikat a FETE kapta meg. Mivel a háziorvos a nyugdíj előtt áll, ha volna szociális bérlakás, akkor szolgálati lakásnak is lehetne használni, hogy ezzel segítsék a szakembereket a bojti munkavállalásban.

Következtetések az önkormányzat együttműködési készségét illetően:

- **a bérlakásfejlesztéseket támogatja, a lakáskörülmények javításának és a településfejlesztésnek az eszközét látja benne.**

○ 1.5. A településre vonatkozó következtetések

A település népessége az utóbbi 10 évben jelentősen nem változott, viszonylag stabilnak mondható. A szolgáltatások a közelben elérhetőek, a munkaerőpiac viszont kevés lehetőséget kínált, a fő megélhetési forrás a közmunka. A közelben adódó munkalehetőségek szintén korlátozottak és nem jelentenek megoldást az alacsony jövedelmi szintre, mert vagy a munkavállalói hajlandóság vagy a szakképzettség hiányzik. A helyi lakosság többsége szerény anyagi körülmények között él.

A hátrányos helyzetű, roma népesség aránya alacsonyabb, a nem roma lakosság közül a fiatalok egy része elköltözik a településről.

A lakásállomány állapota vegyes képet mutat, a település minden utcájában vannak elhanyagolt vagy romos állapotú házak. Ebből fakadó közvetlen életveszélynek azonban senki nincs kitéve. A komfort nélküli lakások aránya magas.

A helyi önkormányzat hozzáállása pozitív, lehetőségeihez mérten igyekszik mindenben segíteni az itt élőket a lakhatási gondok enyhítésében.

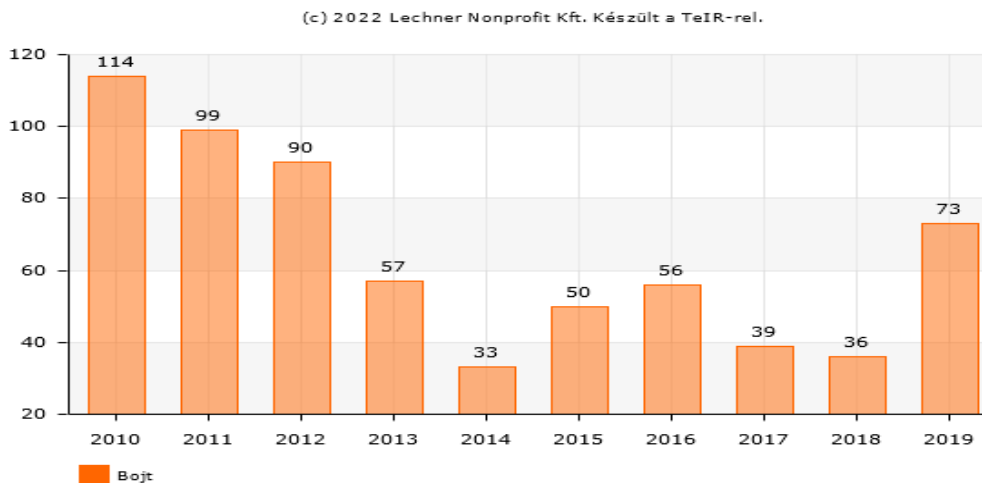
2 A lakosság helyzete

A fejezet tartalma

Foglalkoztatottság és jövedelmek szintje a célcsoport tekintetében: milyen típusú munkákat végeznek (közfoglalkoztatottság, alkalmi/idegymunkák, hetelés, stb.), milyen jövedelemért, ezekben körülbelül hány fő érintett. Legfőbb szociális problémák (élethelyzetek, devianciák, eladósodottság, uzsora, perspektívák, mely szolgáltatásokhoz nem férnek hozzá, nem megfelelő minőségű szolgáltatások). Családok szociális helyzetük szerinti besorolása.

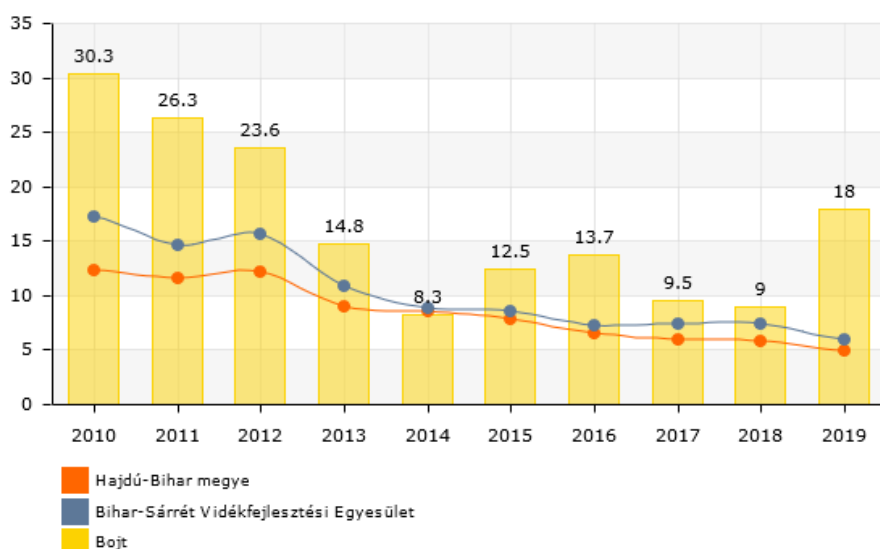
A településen munkalehetőséget szinte kizárólag a közfoglalkoztatási program nyújt, a 2021-es évben kb. 60 fő közfoglalkoztatottat tartottak nyilván, ami a gazdaságilag aktív lakosság közel egyharmada. A program keretében a dolgozók kosárfonást, tésztakésztést, zöldséggyümölcs és gyógynövénytermesztést, valamint köztisztasági feladatokat látnak el. Nyári idegymunkában van lehetősége a családoknak kiegészíteni a bevételeiket, ha a helyi, vagy környékbeli gazdáknál vállalnak napszámot. Azonban az utóbbi években a mezőgazdasági gépek szélesebb körű alkalmazás miatt és a technológiák fejlődése miatt ezen bevételi lehetőségek csökkentek. A járásban több nagyobb foglalkoztató is található, ám a korlátozott számú munkahelyek miatt, csak kevés bojti munkavállaló számára jelent megoldást.

A regisztrált munkanélküliek számának alakulása az alábbi, 8. sz. ábrán figyelhető meg.

8. sz. ábra - Regisztrált munkanélküliek Bojt településen

A Nyilvántartott álláskeresőket számát a 2010-2019-es időszakban száz 15-64 éves állandó lakosra vetítve a 9. sz. ábra szemlélteti.

9. sz. - Nyilvántartott álláskeresők a munkaképes korú népesség százalékában – Bojt településen

A 2022. április 20.-i adatok szerint 68 fő a nyilvántartott álláskeresők száma⁷ Bojt településen, amint a 3. sz. táblázatból kitűnik.

3. sz. táblázat – A jelenleg nyilvántartott álláskeresők száma

Hajdú-Bihar megye települései	Nyilvántartott össz. fő	Foly.nyilv. hossz>365 nap	Járadék tip.ell. fő	Segély tip.ell. fő	FHT, RSZS fő	Munkav. korú népes. fő*	Relatív mutató** %	Arányszám ***
BOJT	68	28	2	10	32	381	17,85	4,67
<p>* Munkav. korú népes. fő - a KSH népszámlási ill. népességnyelvántartási adatai az előző év január 1-i állapot szerint. (15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők száma)</p> <p>** Relatív mutató - a nyilvántartott álláskeresők a munkavállalási korú népesség %-ában</p> <p>*** Arányszám - a relatív mutatóhoz az országos relatív mutatóhoz viszonyított aránya</p>								

A tartós munkanélküliek aránya, azaz a 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya az összes munkanélküli százalékában rendkívül magas, 50 százalék körüli (2018 - 54,41%; 2019 - 48,08%). A pályakezdő álláskeresők aránya szintén jelentős, 15% körüli.

A közfoglalkoztatottak adatait a BM adatgyűjtése alapján az alábbi, 4. sz. táblázat tartalmazza (a közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma).

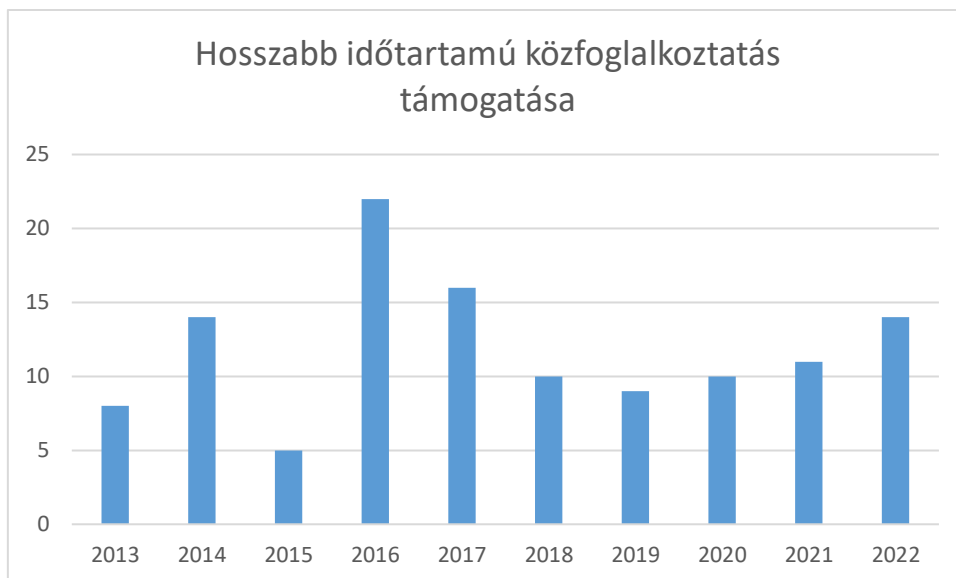
⁷ https://nfsz.munka.hu/nfsz/document/2/1/6/7/doc_url/T01_2022_04.pdf

4. sz. táblázat - Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma*

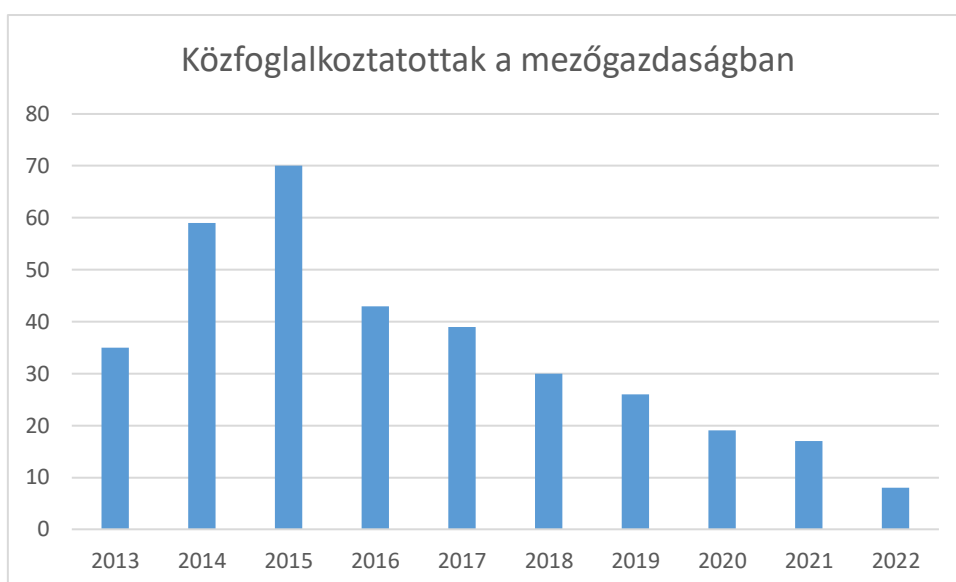
Bojt	2013. év	2014. év	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022. 01 - 2. hó
Hajdú-Bihar megye Berettyóújfalui járás										
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása	8	14	5	22	16	10	9	10	11	14
Országos közfoglalkoztatási program támogatása	12	3	2	2	2	3	2	2	2	2
Járási startmunka mintaprogram támogatása összesen	61	76	129	79	79	66	54	44	42	33
-- Mezőgazdaság	35	59	70	43	39	30	26	19	17	8
-- Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	-	-	37	25	20	17	17	14	15	15
-- Szociális jellegű program	26	16	21	11	20	19	10	10	10	10
-- Egyéb startmunka mintaprogram	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-- Magas hozzáadott értékű program	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mindösszesen	81	93	136	103	98	78	65	56	55	49
Közfoglalkoztatási mutató	22,76 %	25,55 %	36,26 %	27,41 %	25,57 %	20,12 %	17,33 %	14,71 %	14,36 %	12,80 %
Ellátásban nem részesülő álláskeresők száma zárónapon	31	24	27	22	20	22	25	28	23	40
Álláskeresői ellátásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	3	3	8	5	6	7	12	14	11	29
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	29	23	24	30	19	16	12	30	31	67
Regisztrált álláskeresők száma zárónapon	63	50	59	57	46	44	49	73	65	136
-- Ebből tartós álláskereső	20	9	8	12	7	4	7	18	31	52
Nyilvántartott álláskeresők relatív mutatója	17,84 %	13,80 %	15,64 %	15,11 %	12,00 %	11,32 %	13,16 %	19,10 %	17,15 %	35,70 %
Munkavállalási korú (15-64 éves) népesség száma	354	363	375	375	382	390	375	380	381	381
1%	2%	3%	4%	5%	6%	7%	8%	9%	10%	
11%	12%	13%	14%	15%	16%	17%	18%	19%	20%+	

A hosszabb időtartamú közfoglalkoztatottak száma⁸ 2022-ben 9 fő volt, számuk minden területen alapvetően csökkenő tendenciát mutatnak (mezőgazdaságban – 8 fő, szociális programokban – 10 fő) a 10-11-12. sz. ábrák szerint.

⁸ http://kozfoglalkoztatatas.bm.hu/statisztika/terkep/!F_KERET.HTM

10. sz. ábra - A hosszabb időtartamú közfoglalkoztatottak száma

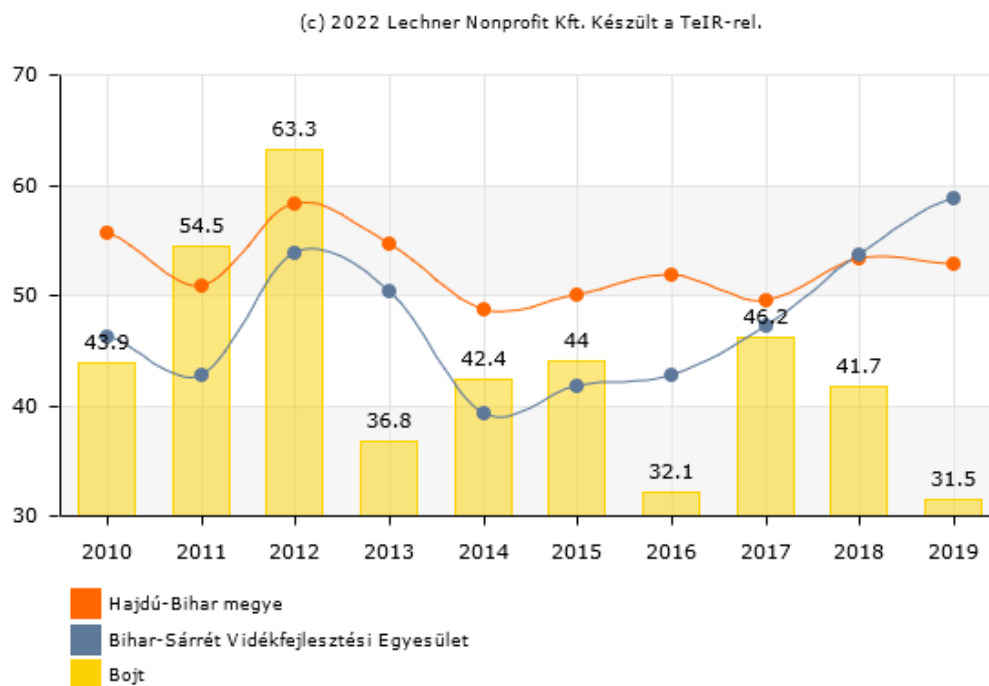

11. sz. ábra - Közfoglalkoztatottak száma a mezőgazdaságban

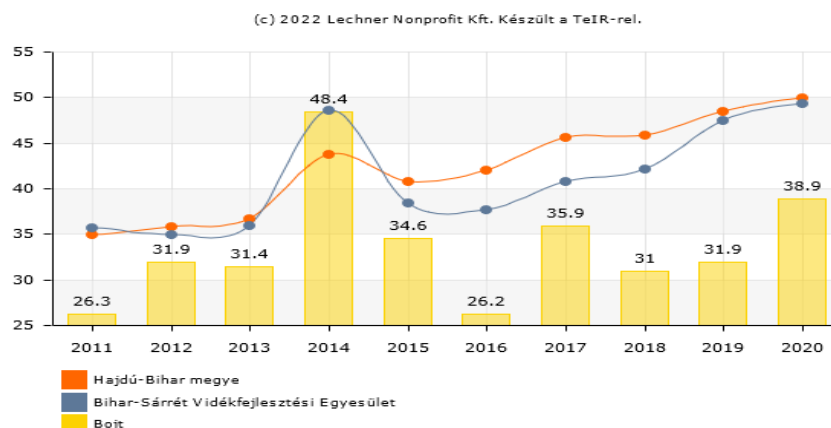
12. sz. ábra - Közfoglalkoztatottak száma szociális programokban

180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek az összes munkanélküli százalékában. (13. sz. ábra).

13. sz. ábra - Tartós munkanélküliek aránya (%) – Bojt településen

45 év feletti regisztrált munkanélküliek aránya (az összes munkanélküli százalékában a 14. sz. ábrán kerül bemutatásra.

14. ábra 45 év feletti regisztrált munkanélküliek aránya (%) – Bojt

A környék nagy foglalkoztatói az alábbi cégek (5. sz. táblázat):

5. sz. táblázat – A környék nagy foglalkoztatói

Foglalkoztató	Település	Foglalkoztatotti létszám
West-Wood Kft.	Biharkeresztes	13 fő
Szinobor Kft.	Biharkeresztes	23 fő
Bim-Pel Kft.	Biharkeresztes	73 fő
Ant-Ker Kft.	Ártánd	25 fő
Agro-Berek Kft.	Berekböszörmény	77 fő

Az aktív korúak kis része az ország más településein vállal munkát. Néhány fő Romániában dolgozik a közeli Nagyváradon, mint gyári betanított munkás. Bár az ingázás megtermeti a lehetőséget, hogy több fizetésért jobb környezetben éljenek a családok, ugyanakkor a mentális egészségre, a szociális és családi kapcsolatokra negatív hatással van. A Kormányhivatal becslései alapján a településen 25-30 fő a nem regisztrált munkanélküliek száma, a regisztrált álláskereső 33%-a részesül Foglalkoztatást Helyettesítő Támogatásban (FHT), 42% egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban, 25% nem részesül ellátásban.

A polgármester asszony szerint a teljes lakosságnak (607 fő) kb. 20%-a él közmunkából, illetve vállal alkalmi munkát, de ezek az adatok eltérést mutatnak a hivatalos statisztikai adatokkal, melyek szerint 60 fő körüli a közmunkások számaránya, ami 10%-nak felelne meg. A családsegítő ennél sokkal magasabb arányokat jelzett (kb. 80-90%-ra becsülte a közmunkások számát), de azok a számok a klienseire vonatkoznak és nem a település teljes lakosságára. Szintén a családsegítő szerint a lakosok kb. 20-30%-a részesül foglalkoztatást

helyettesítő támogatásban. Továbbá megállapította, hogy magas a nyugdíjas korosztály aránya. Az alkalmi munkából élők ebből a csoportból kerülnek ki, sokan a közmunka mellett vállalnak alkalmi munkát, vagy időnyomunka esetén le akarják mondani a közmunkát, esetleg táppénzre menni. A polgármester és a családsegítő sem tud olyan munkavállalói korban lévő helyi lakosról, aki egészségügyi problémák munkaképtelen volna.

A polgármester asszony szerint a teljes lakosságnak kb. a 20%-a dolgozik rendszeresen munkahelyen, a családsegítő ugyanezt az arányt 10%-ra becsülte.

Az eladósodás fő forrásaként a két szakember a közműtartozásokat jelölte meg. A polgármester asszony becslése szerint kb. 10 család lehet nehéz helyzetben, akik nem tudják fizetni a hiteleiket. Ezekben az esetekben az önkormányzat próbál segíteni és megelőzni a kilakoltatást, majd árverezést. Lakásfenntartási támogatást tud adni az önkormányzat, így a nagyobb tartozásokat el lehet kerülni.

A családsegítő külön említi a PROVIDENT kölcsönöket, mint eladósodási forrás, ő kb. 20 eladósodott családot azonosított. Szerinte az uzsorakölcsönök nem jellemzőek, sem a bedőlt banki hitelek. A rezsitartozásokat részletre próbálják törleszteni az érintettek, nagy segítség a védendő fogyasztói státusz megkérése, illetve az előre fizetős villanyóra beszerelése.

6. sz. táblázat - Családtípusok

Családtípus	Családok száma
<u>Teljes nyomorban élő családok</u> : hosszabb távon is intenzív segítségre szoruló, alapvetően nincs munkaképes tagja a családnak, a család súlyos problémákkal küzd, tartós betegség/szenvedély-/mentális betegség jelen van. Teljes nyomorban élő család, akár magasfokú eladósodottság is jellemzi a családot. Ha van gyermek a családban, szülői kompetencia súlyosabb hiánya jelenik meg.	10-20
<u>Minimális önfenntartó képességgel rendelkező családok</u> : megélhetési gondokkal küzdő család, de van olyan tagja, aki valamilyen szintű munkát végez, akár alkalmi/idényomunkát, akár közfoglalkoztatásban vesz részt. A gyerekekről alapvetően gondoskodnak. Fejleszhető a család munkaerőpiaci részvétele.	
<u>Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok</u> : viszonylag rendszeres munkával és jövedelemmel rendelkező család, ami nem feltétlenül jelent bejelentett munkából származik. Kiegyensúlyozottabb, rendszeres életvitellel rendelkeznek. Gyermeknevelési kompetenciáik viszonylag jók. Munkaerőpiaci részvétel fejlesztésére itt is szükség lehet.	

3.A lakásállomány helyzete

A fejezet tartalma

Épületek állapota, az életveszélyes, illetve kritikus állapotú házak számossága, aránya a településen, illetve a szegregátum(ok)ban. Tulajdonviszonyok elsősorban a segítségre szoruló családok körében (legális tulajdonviszonyok, mennyire jellemző albérlés, uzsora bérlet, szívességi lakáshasználat), ezek mértékének becslése. Lakósűrűségi viszonyok vizsgálata (a statisztikai adatok és a valós helyzet összevetése). Üres ingatlanok, illetve megvásárolható ingatlanok (ház, telek) száma (kapcsolódóan az üres ingatlanok tulajdonosi viszonyai, tehermentesek-e, ténylegesen megvásárolhatók-e).

A község lakásállománya 2001-2011 között állandónak mondható. 2001-ben 247 lakás tartottak nyilván, amely 2011-re 246 lakásra csökkent. 2012-től a lakásállomány 246. Egy-egy lakásban átlag 2,29 fő él. Az épített lakásokon belül a négy és több szobás lakások arányából következtethetünk a lakosság életszínvonalára, anyagi körülményeire: A 2011-es népszámlálás adatai alapján lakásállomány 16,6%-a egyszobás, 64,7%-a két szobás, 16,6%-a háromszobás, még 2,1%-a négy és több szobás lakás volt. A lakott házak állaga változó, a településen sok a lesújtó állapotban levő komfort nélküli lakás.

A lakások tulajdonviszonyait tekintve 98,4% a természetes személy tulajdonában, míg az önkormányzat tulajdonában lakások 0,9 %-a volt.

A 2011-es népszámlálási adatok alapján a lakásállomány mindössze 4,8 %-a (10 lakás) összkomfortos, 52,7%-a (109 lakás) komfortos, 6,3%-a (13 lakás) félkomfortos, viszont 35,7%-a (74 lakás) komfort nélkülinek tekinthető. A komfort nélküli lakások aránya igen magas, a lakhatási körülményekből és a családok szűkös anyagi lehetőségeiből adódó problémák megoldása szükséges.

A hivatalos statisztikai adatokhoz képest az interjúk során felvett adatok nagyságrendileg eltérnek. A polgármester asszony becslése szerint kb. 150 lakás van a településen, ebből kb. 20 lakás üresen áll, ezek nagy részének román állampolgárok a tulajdonosaik. A családsegítő ezen lakások arányát a település szinten 15%-ra becsülte. Az eltérésre magyarázatot adhat, hogy az utóbbi 10 évben a szegregált részeket elhagyták tulajdonosaik és a családtámogatási lehetőségekkel élve a településen belül elszórtan jobb ingatlanokba költöztek.

Az ingatlanok állagát tekintve a román állampolgárságú tulajdonosok házai elhanyagoltak, de még lakhatóak. A családsegítőnek négy lakhatatlanul romos házról van tudomása, ezek román tulajdonát képezik. A településen szétszórva, gyakorlatilag minden utcában akadnak elhanyagolt házak. A polgármester mindössze két házra becsüli azon ingatlanok számát, amelyek bontásra szorulnának szerkezeti és statikai problémák miatt. Egy

életveszélyes családi ház került lebontásra, az ebből a házból kiköltöző családnak az önkormányzat segítségével tudtak lakhatást biztosítani. A NAV a lebontás költségét (2,5 MFt) áthárította a tulajdonosokra.

Vannak családok, akiknek ingatlanja felújításra szorul, jellemzően a nyílászárók, a tetők rossz állapota, a korszerűtlen fűtési technológiák és a rossz szigetelési megoldások okozzák a problémákat. A rosszabb minőségű házak 10-20%-a felújítással menthető, illetve modernizálható volna. Jelenleg három ingatlan felújítása történik az ADRA segítségével, a családsegítő szerint a roma lakosok saját erőből nem kezdenék volna el a felújítási munkálatokat, így nagy segítség volt, hogy az ADRA támogatta ezeket a munkálatokat.

Az üres telkek tekintetében a polgármester asszony 40-re becsüli ezek számát, ezek közül van, ahol még a romok nincsenek eltakarítva.

Az elmúlt 5 évben a polgármester asszony egyetlen új építésű házról tud. Minden utcában van vezetékes víz, ezt egy, az ivóvíz minőségét javító pályázat keretében valósították meg. A lakások 1-2%-ába nincs bevezetve az ivóvíz, lekötés mindössze 5-6 helyen történt. Azon házak száma viszont magasabb, ahol van vezetékes víz, de nem épült, vagy nem használható a fürdőszoba és WC. A polgármester szerint 20-30 db ilyen lakás van, a családsegítő 15%-ra becsüli ezen ingatlanok arányát.

A villamos energia mindössze egyetlen ingatlanban került kikötésre, ez annak köszönhető, hogy bevezették az előre fizetős, feltöltős mérőórákat.

A települési önkormányzat nem rendelkezik önkormányzati bérlakással, sem szociális bérlakással. A településen működő intézmények épület állapota jó, azok felújítása folyamatos.⁹

Bojton nem megfelelő lakhatási feltétellel veszélyeztetett személy és közterületen élő hajléktalanok személy az önkormányzat nyilvántartásában nincs. Az időskorúak lakhatási helyzete a település viszonylatában megfelelőnek mondható, a településen nincs bentlakásos Idősek Otthona, a legközelebbi otthon Biharkeresztesen található. A lakásviszonyok jellemző problémái a közműdíj, illetve a lakáshitel tartozások, hátralékok felhalmozódása.

Lakások tipológiája felújíthatóság szerint:

- **sok a rosszabb állagú, hiányos vagy korszerűtlen, „nem gazdaságosan”, de felújítható ház.**

⁹ HEP 32. o.

7. sz. táblázat - Lakástípusok

Lakástípusok (a lakott lakások tekintetében):	Lakások száma
életveszélyes házak	2
jelenleg nem életveszélyes, de kritikus állapotú házak, amelyeket nem érdemes felújítani	4
nem életveszélyes, de rossz állapotú házak, amelyek felújítással még egy időre lakhatóvá tehetők (kb. 10 év),	20
jobb állagú házak, amiket érdemes modernizálni	20-30

3 A lakhatási beavatkozási terv

3.1 A lakhatási szegénység fő problémái

A fejezet tartalma

Legfőbb lakhatási problémák és azok statisztikai adatok és becslések alapján való nagyságrendjének összegzése a szegregációt, a közmű ellátottságot (közmű elérhetősége, közműszolgáltatásokból kikapcsolt lakások), a lakásállomány javítását, a tulajdonviszonyok rendezetlenségét, az eladósodottság problémáit is érintve.

1. A településre közepes pozíció jellemző: az alapvető oktatási, egészségügyi, kulturális szolgáltatások helyben és a közelben elérhetőek, a helyi ellátást egyetlen vegyes bolt biztosítja, a létező buszjáratoknak köszönhetően a település nem elszigetelt. A környező településekkel való összeköttetés megoldott, az útviszonyok járhatóak, de a tömegközlekedést kizárólag buszokkal lehet biztosítani, vasúti állomás nincs a településen. A fennálló hiányosságok elsősorban a munkalehetőségeket érintik, illetve a munkavállalói kedvet a lakosság részéről.
2. A falusi CSOK programnak és a szocpoltámogatásoknak köszönhetően több család is jobb minőségű ingatlanba költözött a településen belül.
3. A szegregáció nem jellemző, mindössze néhány mélyszegénységben élő család azonosítható, elszórtan a településen.
4. A közművek elérhetősége megoldott. A háztartások szinte mindegyike hozzáfér a villamos energiához és ivóvízhez. Gáz is van, de nincs mindenhol bekötve, a csatornahálózat még nem épült ki. Az alacsonyabb jövedelemszintből következő eladósodás miatt előfordul a szolgáltatások lekapcsolása, az önkormányzat azonban az ilyen helyzetekben próbál segíteni.
5. A lakhatási jogcímek települési szinten viszonylag rendezettek. A családok nagy része saját tulajdonú lakásokkal rendelkezik. A településen viszonylag sok az üres lakások aránya, ezek tulajdonosai rendszerint román állampolgárok. Az önkormányzat nem működtet bérlakásokat.
6. A túlzúsúfoltság problémája nem áll fenn, a településen nincsenek hajléktalanok.
7. Az eladósodottság jellemző sok család körében. Az adósságok jelentős része kapcsolódik a lakhatási költségekhez, uzsorához és egyéb kölcsönökhöz.
8. A lakóépületek többnyire felújításra szorulnának, a lakhatásra nem alkalmas, kritikus állapotban lévő épületek száma alacsony. Új házakat jellemzően nem építettek az elmúlt 10 évben.
9. Eladó ingatlanok gyakorlatilag nincsenek a településen.

8. sz. táblázat - Család-lakáshelyzet mátrix¹⁰

Családtípusok	Teljes nyomorban élő családok	Minimális önfenntartási képességgel rendelkező családok	Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok	Adott lakástípusban a család helyzete szerint beazonosított családok száma összesen	Az adott lakástípusba tartozó családok száma összesen
Lakástípusok					
azonnali életveszélyt jelentő lakás	n.a.	4 ház lakhatatlan ¹¹	0	0	0
rossz lakásállag, még nem életveszély, de nem érdemes rajta semmit csinálni	n.a.	2 ház	n.a.	n.a.	n.a.
nagyon rossz állagú, de valami felújítással még egy ideig lakhatóvá tehető (5-10 év)		Polgármester a házak kb. 20%-a még javítható állagú. Családsegítő: 10 %-ra teszi ezeknek a házaknak az arányát			
olyan lakás, amit érdemes felújítani, modernizálni		3 lakás ¹²			
Adott családtípusban a lakhatási helyzet szerint beazonosított családok száma összesen		10 család ¹³			
Az adott családtípusba tartozó családok száma összesen					

¹⁰ Jelen adatok a családsegítővel és a polgármesterrel készült interjú során körvonalazódtak. Nem minden esetben egyeznek meg a KSH-val, pl. a házszerelmek tekintetében a különböző számokat adták meg, mint ami a statisztikában szerepel

¹¹ a családsegítő becslése szerint, 1 házat a NAV lebontott, mivel életveszélyes volt. 1 családi ház került lebontásra, ebből a házból előtte kiköltözött a család, de tudtak számukra lakhatást biztosítani az önkormányzat segítségével. A NAV a lebontás költségét 2,5 MFt) áthárította a tulajdonosokra.

¹² Az ADRA segítségével kezdtek hozzá a lakások felújításához 3 esetben. A családsegítő szerint önszántukból nem kezdenék el a roma lakosok a felújítást, így nagy segítség volt, hogy az ADRA támogatta ezeket a munkálatokat

¹³ Kb. 10 család van, akik nem tudják fizetni a hiteleiket. Ezekben az esetekben is igyekeznek az önkormányzat megakadályozni az árverezést.

3.2 Fő beavatkozási irányok kijelölése és prioritizálási szintek leírása

A fejezet a feltárt problémák mentén megfogalmazza a lakhatási szegénységet enyhítő beavatkozások körét és a szükségletek alapján mutató nagyságrendjét függetlenül attól, hogy jelenleg melyik beavatkozáshoz milyen szintű forrás áll rendelkezésre. A beavatkozások tehát diagnózis alapúak és nem csak az RRF által lehetővé tett intézkedésekre koncentrálnak, hanem mindazokra, amelyek a helyi szükségletfeltárás alapján elengedhetetlennek mutatkoznak a lakhatási problémák csökkentése érdekében. A beavatkozások kialakításánál érvényesíteni kell a beavatkozások egymásra épülésének szemléletét, tehát meg kell fogalmazni azokat a szoft programokat is, melyek a megalapozzák a lakhatás fizikai körülményeit javító beruházásokat.

A lakhatási viszonyok javítását célzó beavatkozások megalapozása érdekében az alábbi beavatkozások szükségesek:

- **Eladósodottság kezelésének bevezetése:** bár lakásfenntartási támogatást tud adni az önkormányzat, a településen nincs adósságkezelési program. Ennek bevezetése enyhítést hozhatna számos család életében, akik elsősorban kisebb összegű, nagyon magas kamatú és gyors hitelekhez folyamodtak. Az adósságkezelési program kialakítása érdekében a családokban tudatosítani kellene, az adósságok törlesztésének előnyeit, és együttműködővé kell tenni a családokat. A hivatalosan fennálló adósságok jelentősen gátolják a bejelentett munkavállalást, hiszen a legális jövedelem megjelenésével rögtön megindul a tartozások levonása a fizetésből. Éppen ezért mind a hivatalos, mind az informális adósságokat kezelnie kell a programoknak. Az adósságkezelést a kevésbé eladósodott családok körében kell megkezdeni, akiknek a lakhatási körülményei így gyorsabban javíthatók, majd fokozatosan ki kell terjeszteni a mélyebben eladósodott családok felé. Fokozatosan fel kell mérni, hogy hány család érintett az eladósodottság problémájában, illetve közülük potenciálisan hány tehető együttműködővé.

- **Tulajdoni jogviszonyok rendezése:** a településen a tulajdonviszonyok többsége rendezett, a lakóházak túlnyomó többsége magántulajdonban van. A jogi tanácsadás pár családon segíthetne, ezért, mint beavatkozási irány, csak másodlagosan, kiegészítő jelleggel javasolt.

Lakhatási programok:

- A **közműszolgáltatásokba való be-, visszakapcsolás támogatása**: elsősorban a víz- és az áramszolgáltatás tekintetében. Az áramszolgáltatás esetében előrefizetős villanyóra felszerelése azon háztartásokban, ahol ez eddig nem valósult meg (mindössze néhány lakás érintett). A lakások hozzáférnek az ivóvíz és villanyáram szolgáltatásokhoz, a csatornahálózat kellene kiépíteni.

- A **magántulajdonú házak felújításának támogatása**: Mivel a javításokra, felújításokra potenciálisan nagy az igény, ezért érdemes azokra a családokra koncentrálni, akik vállalják, hogy saját munkával, és ha lehetőségük van rá, saját forrással is részt vesznek a munkálatokban. A program első lépéseként a részvételi és együttműködési hajlandóságot szükséges felmérni a családok körében. Mivel nagyon magas a komfort nélküli lakások aránya, a modernizálás fontos beavatkozási irány lehetne.

- **Bérlakásfejlesztés tekintetében:**

Krízislakások kialakítása – mivel a településen nincsenek bérlakások, szükséges volna néhány (1-2) krízislakás kialakítása, ahová néhány személy elhelyezhető, mint például súlyos családi konfliktusok esetén. Ennek fontos eleme az alacsony költségű fenntarthatóság, mivel a mélyszegénységben élő családok a magasabb költségeket nem tudják viselni, és ez gátolná a helyzetük stabilizálását. Ezeknek a családoknak a szociális helyzete, életvezetési képességei csak fokozatosan javíthatók.

Bérlakások kialakítása a településen belül mobilizálható családoknak: a viszonylag jobb jövedelmi helyzetű, rendszerezett életvitellel rendelkező családok lehetnek az elsődleges célcsoport, köztük is azok a fiatal családok, akik túlzásfolt lakásban élnek, viszont inkább a meglévő ingatlanok felújítására és modernizálására lenne szükség.

Bérlakások a településen szolgálatot teljesítő szakemberek számára: a település szintjén szükséges lenne néhány szakember jelenléte, mint például állandó jelenléttel orvos, korai fejlesztő szakember stb. Alkalmazásuk szempontjából előnyt jelenthet a szolgálati lakás felajánlása.

- Lépcsőzetes mobilitás kialakítása: a rosszabb minőségű, de még felújítható lakásokban élők mobilizálhatóak lehetnek a magasabb komfortfokozatú lakásokba, míg az ő volt lakásaikba a kritikus lakáshelyzetben élő családok költözhetnének.

- Családok mobilizálása a településen kívüli másik, jobb pozíciójú, a munkaerőpiaccal vagy munkaerőpiachoz lényegesen közelebb elhelyezkedő településre: a célcsoportot olyan családok képezhetik, akik képesek élni a jobb munkalehetőségekkel.

1. Kríziskezelés szintje:

- a. Azonnali életveszély miatt beavatkozást igénylő családok (a lakás fizikailag életveszélyes, azonnali kiköltözés szükséges).
- b. Fennálló veszélyeztetés kockázata miatt beavatkozást igénylő családok (a családi/emberi kapcsolatok a család egy részének azonnali kiemelését teszik szükségessé).
- c. Tartósan beteg családtag ellátására alkalmatlan lakhatási helyzetben élő családok.

2. Stabilizáció szintje:

- a. Szubstandard de még felújítható lakásban élő család bizonytalan jogi helyzetben.
- b. Eladósodott család saját vagy más tulajdonban, amely állapota még 5-10 évig lakható kisebb javításokkal.
- c. Az önerőből történő fejlesztéseket megfizetni nem, de (amennyiben ez a fejlesztés eredménye) magasabb lakhatási költségeket stabilan megfizetni tudó és fenntartani képes családok.

3. Mobilizáció szintje:

- a. Az önerőből történő tulajdonszerzést megfizetni nem képes, de magasabb lakhatási költségeket stabilan megfizetni tudó és fenntartani képes családok a településen belül;
- b. Az önerőből történő tulajdonszerzést megfizetni nem képes, de magasabb lakhatási költségeket stabilan megfizetni tudó és fenntartani képes családok a településen kívül.

4.3. Diagnózis alapú javasolt programok

A lakhatási helyzet javításának módszerei a lakhatási feltételek stabilizálást szolgálják szoft programokkal és bérlakásfejlesztéssel.

- Soft programok:
- adósságkezelés;
- magántulajdonú lakások fejlesztése a legszükségesebb karbantartási munkák elvégzésével, lakások komfortosítása és felújítása.

- Bérlakásfejlesztés:
- krízislakások kialakítása: max. 1-2-re lenne igény;
- szolgálati lakások kialakítása: 1-2-re lenne igény;

A helyi bérlakásfejlesztési igények nagyságrendjét növelő és csökkentő tényezők (9. és 10. sz. táblázatok):

9. sz. táblázat - A bérlakásfejlesztés nagyságrendjét helyben módosító tényezők

település közlekedési összeköttetései	Helyi szinten megfelelőek, de a nagyobb városok távol vannak
helyi gazdaság fejlesztését szolgáló beruházások megléte	Nincs tervezve, mivel alacsony a munkavállalói kedv.
helyben elérhető eladó és felújítható ingatlanok köre	Nincs vagy nagyon csekély számú az eladó ingatlanok száma.
közműinfrastruktúra	Közműellátottság megfelelő
megvásárlandó ingatlanok tulajdonviszonyai	Az ingatlanok magántulajdonban vannak.
uzsora	Mértéke nem számottevő a településen.
iskola, szociális szolgáltatások elérhetősége	Van iskola a településen, de csak 1-4 osztály üzemel. Az alapellátást szolgáló intézmények inkább a járásközpontban és Biharkeresztesen találhatóak.
szegregátumok relatív mérete a településen	Nincs szegregátum.

10. sz. táblázat - A bérlakásfejlesztés településhatárokon kívülre történő mobilizálás lehetőségeit csökkentő tényezők

településvezetés érdekelt a lakosság megtartásában	Igen
konfliktusok a küldő és befogadó települések között (családi szint)	Nincs adat
ellenállás a fogadó településeken a roma családok ellen	Nincs adat
szegregátumok potenciális áthelyeződése a fogadó településen	Nincs szegregátum.
térségi növekedési centrum	Berettyóújfalu és Biharkeresztes
a helyi rokonsági támogató hálózattól való függőség	Nincs adat
fogadó település(ek) magas árszínvonala	A környező településekre magasabb árszint jellemző.

11. sz. Táblázat - A bérlakásfejlesztés nagyságrendjét módosító tényezők a települési diagnózis alapján

	Bérlakásfejlesztés nagyságrendjét növelő irányba ható tényezők	Bérlakásfejlesztés nagyságrendjét csökkentő irányba ható tényezők	
település közlekedési összeköttetései	amennyiben az összeköttetések erősek , a munkahelyekre ingázást lehetővé teszik, és az elingázás távolsága életszerű	amennyiben az összeköttetések gyengék és költségesek , mind a közúti, mind a közösségi közlekedési viszonylatban, a munkahelyekre ingázást nem teszik lehetővé	(1) elingázók relatív aránya a helyben foglalkoztathatókhoz képest (2) ingázás napi távolsága és ráfordított idő
helyi gazdaság fejlesztését szolgáló beruházások megléte	amennyiben foglalkoztatás bővülését szolgálja az addig csak közmunkában keresők köréhez képest	amennyiben nem módosul érdemben a csak közmunkában elhelyezhető aktív korúak aránya	(1) az ezekben a beruházásokban létrejött munkahelyek aránya (2) beruházások hozzájárulása a közmunkában foglalkoztatottak csökkenéséhez
helyben elérhető eladó és felújítható ingatlanok köre	amennyiben az elérhető lakások gazdaságosan felújíthatók a helyi lakáspiaci viszonyok között	amennyiben kevés vagy nincs elérhető és / vagy gazdaságosan felújítható lakás a helyi lakáspiaci viszonyok között	(1) megvásárolható és felújítható lakások száma (a települési kvótához képest)
közműinfrastruktúra	amennyiben a terület közművesített és az adott ingatlan esetén rendelkezésre áll a rácsatlakozási lehetőség	amennyiben a vízi-közmű hálózatra való rácsatlakozás nem lehetséges , új építés esetén pedig nem elérhető a csatornahálózat	(1) vízi-közműhálózat kiépítettsége a településen a potenciálisan fejleszthető településrészen, telken
megvásárlandó ingatlanok tulajdonviszonyai	amennyiben tiszta vagy alacsony költséggel tisztázhatók a jogviszonyok	terhelt és sok tulajdonos által birtokolt ingatlanok	(1) TAKARNET adatok
uzsora	főképp a lakhatási helyzetekben lecsapódó kevés uzsora	a településen elterjedt uzsora, szerteágazó függőségi helyzetek	(1) helyben informálisan bérbeadott lakások aránya (2) kiterjedt uzsorával foglalkozó családok jelenléte
iskola, szociális szolgáltatások elérhetősége	a helyben elérhető szolgáltatások köre a gyermekes, munkaképes korú szülővel rendelkező családok jóllétét szolgálja	a gyermekes, munkaképes korú szülővel rendelkező családok jóllétéhez szükséges szolgáltatások hiányoznak	(1) óvodai férőhelyek száma (2) iskolai férőhelyek száma (3) betöltött háziorvosi / gyerekorvosi praxis
szegregátumok relatív mérete a településen	kis szegregátum(ok), a településközpont nem szegregátum	egységesen hanyatló, többségében nyomorúságos élethelyzetek a telepeken, növekedő mértékben	(1) szegregátum lakosságának relatív mérete és növekedése a település egészének lakosságához képest

12. sz. táblázat - A bérlakásfejlesztés településhatárokon kívülre történő mobilizálási céljának nagyságrendjét módosító tényezők a települési diagnózis alapján

	Mobilizálás nagyságrendjét növelő irányba ható tényezők	Mobilizálás nagyságrendjét csökkentő irányba ható tényezők	
településvezetés érdekelt a lakosság megtartásában	amennyiben nincs minőségi szolgáltatást nyújtó intézmény	amennyiben a köznevelési intézmény minőségi szolgáltatást nyújt	(1) szabad férőhelyek aránya (2) jobb módúak elhordják a gyermeküket
konfliktusok a küldő és befogadó települések között (családi szint)	amennyiben kiegyensúlyozott a viszony	adott településről érkezőkkel szemben nagyok az előítéletek	(1) bevett költözési irányok a településről
ellenállás a fogadó településeken a roma családok ellen	amennyiben alacsony az előítéletesség	amennyiben erős az elutasítás és a diszkrimináció	(1) az adott településre átköltözők tapasztalata (2) visszaáramlás konfliktusok miatt
szegregátumok potenciális áthelyeződése a fogadó településen	amennyiben az átköltözések nem hoznak létre gócpontot , nem nő számottevően a szegregáció	a fogadó területen magas és jelentősen nő a hátrányos helyzetű lakosság aránya a településhez képest	(1) telepek / szegregátumok mérete és méretének alakulása a fogadó településen
van-e a közelben térségi növekedési centrum	amennyiben át lehet költözni a helyi növekedési centrumba	amennyiben nincs ilyen centrum és messzebb nehéz mobilizálni a családokat	(1) járásközpont vagy funkcionális településcsoport foglalkoztatási helyzetének alakulása (2) távolabbi centrumokban a költözés nem jellemző a településről
a családok egymás segítő kapcsolatrendszerétől való függőség	amennyiben az informális támogató hálózat életben tartása mellett tud költözni, vagy nincs szükség folyamatos támogatásra az élet minden területén	amennyiben csak az informális támogató hálózat életben tartása és folyamatos szociális támogatás mellett boldogul a család	(1) családsegítésbe (nem) bevont családok köre és állapota
céltelepülés árszínvonala	amennyiben a céltelepülési lakások gazdaságosabban újíthatók fel a célterületi lakáspiaci viszonyokhoz képest	amennyiben megfizethetetlen az árkülönbség	(1) megvásárolható és felújítható lakások száma (2) árkülönbség mértéke

5. Bérlakásfejlesztés beavatkozási terve

Ez a fejezet már „csak” a bérlakásprogramra fókuszál és annak nagyságrendjének, céljainak és célcsoportjainak, illetve javasolt megoldási modelljének konkretizálását szolgálja. A fejlesztések nagyságrendjét a feltárt szükségletekből kiindulva kell meghatározni. A szükséglet alapján meghatározott fejlesztések nagyságrendjét a Kézikönyvben meghatározott szempontok szerint lehet korrigálni.

Bérlakás beavatkozások tervezését segítő mátrix: igények és lehetőségek szerint kialakítható megoldás típusok

	Településen belül meglévő lakás	Új lakásépítés településen	Mobilizáció (településen kívüli lakás)	Összesen
Lakottan veszi meg a program a család lakását és felújítja (a család benne marad)				
Üres lakást vesz a program				
A létrehozott bérlakásba olyan család költözik, akinek a megszűnt a lakhatása (lebontják, kilakoltatták)				
Túlszűfolt lakásból szétköltöző család költözik be				
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, de a program nem veszi meg a lakást				
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, és a program megveszi a megüresedett lakást				
Összesen				